

БИЗНЕС ПЛАН

БИС/ТК 32

„СЕЛСКОСТОПАНСКИ И ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ”

1 БИЗНЕС СРЕДА НА БИС/ТК 32

1.1 Описание на бизнес средата

Следните политически, икономически, технически, регулаторни, социални, екологични фактори описват бизнес средата на сектора, свързан с областта на БИС/ТК 32, които могат да повлияят значително на процеса на разработването и на съдържанието на стандартите:

Хранително-вкусовата промишленост е традиционен преработващ промишлен отрасъл и заема важно място в структурата на националното стопанство. Той получава суровини и междинни материали от агросектора, обработва ги и произвежда храни за крайна консумация (преработени материали), които на свой ред се използват като суровина за следващо производство. Например някои продукти като сирене, кашкавал, месо, тютюневи изделия и др. може да се използват директно от населението, а други – брашно, олио, захар и т.н. могат да се използват както непосредствено от населението, така и като суровина в други подотрасли на хранително-вкусовата промишленост, като консервната промишленост, производството на хляб, шоколадови и захарни изделия или в търговията и други отрасли.

Социални фактори

Производството на селскостопански и хранителни продукти осигурява заетост на огромна част от населението, включително на хора с увреждания. Потребителите на храни трябва да бъдат защитени от храни с ниско качество, които може да не бъдат оценени като безопасни и да не отговарят на европейското законодателство относно разрешеното съдържание на добавки, остатъци или замърсители. Чрез прилагането на хармонизирани методи за анализ на храните, хранителната промишленост и контролът върху храните могат да избегнат генериране на противоречиви резултати при използване на различни методи.

Нормативна база

Осигуряването на качество и безопасност е обект на законови изисквания както на национално, така и на европейско ниво, в резултат на прилагането на европейските регламенти и национални нормативни документи. Те имат за цел да осигурят свободно движение на продукти или да подобрят безопасността на потребителите. Качеството на производството на селскостопански и хранителни продукти и информирането на потребителите са основни елементи на конкурентоспособността. Усилията за големите и малките компании да спазват тези законодателства са огромни.

По-важни нормативни актове на европейско и национално ниво:

- Регламент (ЕО) № 852/2004 на Европейския Парламент и на Съвета относно хигиената на храните;
- Регламент (ЕО) № 765/2008 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на изискванията за акредитация и надзор на пазара във връзка с предлагането на пазара на продукти;

- Регламент (ЕС) № 1169/2011 на Европейския парламент и на Съвета за предоставянето на информация за храните на потребителите;
- Регламент (ЕО) № 1881/2006 на Комисията на Европа от 19 декември 2006 година за определяне на максимално допустимите количества на някои замърсители в храните;
- Регламент ЕО № 1935/2004 на Европейския парламент и Съвета относно материалите и предметите, предназначени за контакт с храни;
- Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейският парламент и на Съвета от 17.12.2013 г., за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти;
- Закон за храните от 15.10.1999 г., последно изменен 2018 г.;
- Закон за виното и спиртните напитки от 16.09.2012 г., последно изменен 2018 г.

Производството на селскостопански и хранителни продукти неминуемо влияе на околната среда. Основни екологични фактори, които са свързани с производството на хранителни продукти са видът напояване, енергийното потребление, разстоянието от мястото на производство, видът на опаковките, управлението на отпадъците. Не по-маловажно е хуманното отношение към животните, свързано с начина и мястото на отглеждане, вида хранене, превоза и метода на умъртвяване.

Работата на БИС ТК 32 се отнася до всички видове храни, както е определено в европейски регламент ЕС 178/2002. Заинтересованите страни в процеса на стандартизация са всички институции, които се занимават с търговията с храни и с качеството на хранителните продукти, например производители на храни (големи и малки фирми), институции за търговия с храни, официални и частни служби за инспекция на храните, институции за защита на потребителите.

1.2 Област на дейност на БИС/ТК 32

Областта, в която работи БИС/ТК 32 „Селскостопански и хранителни продукти” включва стандартизация на плодови и зеленчукови продукти, маслодайни семена, растителни и животински мазнини и масла и техните продукти, зърнено-житни култури и зърнени продукти, мляко и млечни продукти, месо и месни продукти, данни за храните, устойчив добив и проследимост на какао, фуражи.

В стандартите от обхвата на БИС/ТК 32 са включени изисквания за безопасност и качество и са описани методите за изпитване - анализ на хранителни продукти, методи за откриване и/или определяне на добавки, остатъчни вещества, биотоксини и замърсители, хранителни добавки и нутриенти в храните, облъчени хранителни продукти, хранителни алергени и вещества, предизвикващи хранителна непоносимост, генетично модифицирани хранителни продукти, хоризонтални и вертикални валидирани аналитични методи за потвърждаване на автентичността на храните, аналитични методи за откриване на специфични матрици (например анализ на пчелен прашец в пчелни продукти), сертификация и системи за управление на безопасността на хранителните продукти, тютюн и тютюневи изделия, електронни цигари.

Стандартизационният процес в областта на БИС/ТК 32 е от интерес за:

- **производители и дистрибутори** на селскостопански и хранителни продукти, за да се определят по-ясни правила, да се улесни търговията между държавите от ЕС и осигури равнопоставеност;

- **министерства и административни структури**, за дейностите при изготвянето на единни общоприети изисквания, характеристики, правила, норми и процедури, които да защитават интересите на обществеността;
- **изпитвателните лаборатории, органите по сертификация**, за да защитават интересите на потребителите чрез оценяване на съответствието съгласно единните общоприети изисквания, характеристики, правила, норми и процедури, за които производители/доставчици на услуги гарантират;
- **научни институти и висши училища**;
- **крайни потребители**.

1.3 Количесвени индикатори на бизнес средата

Следните количесвени индикатори описват бизнес средата с цел да се даде подходяща информация в подкрепа на дейностите на БИС/ТК 32:

По последни данни на *Евростат, Статистически сборник относно селското, горското и рибното стопанство („Statistical book on agriculture, forestry and fishery“)*, изд. 2016 г.; *Европейска комисия, Контекстуални показатели за ОСП, 2014 - 2020 г., актуализация за 2016 г.* („CAP Context Indicators 2014 - 2020, 2015 update“), публикувани през 2018 г., на всеки 1000 души в България 177,3 са заети в сектор „Селско стопанство” и 110,5 са заети в сектор „Хранително-вкусова промишленост”. Делът в брутната добавена стойност на сектор „Селско стопанство” е 3,8 %, а на сектор „Хранително-вкусова промишленост” - 5,1 %. Това показва значимостта на тези сектори за развитието на националното стопанство. По данни на *Министерство на земеделието, храните и горите* от 2017 г. делът на българските храни на пазара непрекъснато се увеличава. При млечните продукти родното производство е над 90 %, а при хляба - 99 на сто. През 2016 г. търговското салдо с храни на България е положително в размер на 1,2 млрд. евро.

2 ПОЛЗИ, ОЧАКВАНИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА БИС/ТК 32

Подкрепа на националното законодателство

Подкрепата на националното законодателство се изразява чрез осигуряване на стандарти, свързани с прилагане на националните нормативни актове, включително чрез поддържане на фонда от национални стандарти, въвеждане с превод на приоритетни европейски стандарти за селскостопански и хранителни продукти, хармонизирани по директиви на ЕС, както и на важни за страната международни стандарти.

Поддържане на фонда от национални стандарти

В обхвата на БИС/ТК 32 има фонд от над 560 изцяло национални стандарта. БИС/ТК 32 работи главно за поддържане актуалността на националните стандарти, приоритетно за продукти, обект на международен търговски обмен, като млечните продукти и др. Актуализацията на българските стандарти на национално ниво е в интерес на българските потребители и производители, тъй като политиката, която се провежда от експертите в БИС/ТК 32, е включените в стандартите изисквания, които гарантират оригиналните характеристики, безопасността и качеството на продуктите, да се запазват. Същевременно въвеждането на иновативните технологии и съответно, свързаните с тях стандарти, осигурява по-доброто социално и здравно състояние на работещите в тези отрасли, както и безопасни и здравословни условия на труд и опазване на околната среда.

Дейност на европейско ниво

Като национален технически комитет БИС/ТК 32 има задължението да участва в разработването и приемането за въвеждане като национални стандартите на европейските организации. При наличие на национален интерес, експерти, номинирани от БИС/ТК 32, вземат участие в работата на работните органи (технически комитети, работни групи) на европейските организации по стандартизация. Към момента са въведени като национални над 480 европейски стандарта, които са важен фактор за повишаване на конкурентоспособността на българската продукция от селскостопански и хранителни стоки.

БИС/ТК 32 е огледален на следните технически комитети на CEN:

- CEN/TC 275** *Анализ на хранителни продукти. Хоризонтални методи [Food analysis - Horizontal methods]*
- CEN/TC 302** *Мляко и млечни продукти. Методи за вземане на проби и анализ [Milk and milk products - Methods of sampling and analysis]*
- CEN/TC 307** *Маслодайни семена, растителни и животински мазнини и масла и техните субпродукти. Методи за вземане на проби и анализ [Oilseeds, vegetable and animal fats and oils and their by-products. Methods of sampling and analysis]*
- CEN/TC 327** *Фуражи. Методи за вземане на проби и анализ [Animal feeding stuffs - Methods of sampling and analysis]*
- CEN/TC 338** *Зърнено-житни култури и зърнено-житни продукти [Cereals and cereal products]*
- CEN/TC 401** *Цигари с намалена способност за изгаряне [Reduced Ignition Propensity Cigarettes]*
- CEN/SS C01** *Хранителни продукти [Food Products]*
- CEN/SS C10** *Нишесте [Starch]*
- CEN/TC 437** *Електронни цигари и течности за електронни цигари [Electronic cigarettes and e-liquids]*
- CEN/TC 387** *Данни за храните (за момента неактивен проектен комитет [Food composition data])*
- CEN/TC 415** *Устойчив добив и проследимост на какао [Traceable and sustainable cocoa]*
- CEN/TC 460** *Автентичност на храните [Food Authenticity]*
- CEN/TC 463** *Микробиология на хранителната верига [Microbiology of the food chain]*

Участие на международно ниво

Като национален технически комитет БИС/ТК 32 участва в работата на техническите комитети на международната организация по стандартизация ISO, като въвежда международни стандарти като национални, при наличие на национален интерес. Към момента са въведени около 135 международни стандарта (ISO), отнасящи се главно за методи за изпитване.

Технически комитети на ISO, на които е огледален БИС/ТК 32:

- ISO/TC 34** *Food products [Хранителни продукти]*
- ISO/TC 93** *Starch (including derivatives and by-products) [Нишесте (включително съпътстващи продукти)]*

ISO/TC 126 *Тютюн и тютюневи изделия [Tobacco and tobacco products]*

3 УЧАСТИЕ В ДЕЙНОСТТА НА БИС/ТК 32

Членуването в Българския институт за стандартизация е доброволно. Членове на БИС могат да бъдат юридически лица, които желаят да подкрепят дейността по националната стандартизация и са съгласни да спазват устава на БИС. В работата на техническите комитети вземат участие упълномощени представители на членовете на БИС, които ги представляват по всички въпроси, свързани с дейността по стандартизация.

4 ЦЕЛИ НА БИС/ТК 32 И СТРАТЕГИИ ЗА ТЯХНОТО ПОСТИГАНЕ

4.1 Определяне на целите на БИС/ТК 32

С дейността си БИС/ТК 32 допринася за по-пълното задоволяване на потребностите и интересите на производители, потребители и износители на селскостопански и хранителни продукти от необходимите им стандарти, както и своевременното информироване за публикувани нови европейски и международни стандарти и разработвани проекти за стандарти в областта на селскостопанските и хранителни продукти, водещо до:

- улесняване и подпомагане на контрола на качеството и безопасността на селскостопанските и хранителни продукти;
- влияние върху конкурентоспособността на произвежданите у нас селскостопански и хранителни продукти чрез изискванията, дадени в стандартите, които
 - дават възможности за създаване и поддържане на добри практики;
 - правят продуктите съвместими;
 - правят продуктите и/или услугите конкурентни;
 - осигуряват достъп до пазарите и тяхното разширяване;
 - улесняват ефективната комуникация;
 - имат позитивен ефект върху целия иновационен процес (от фундаменталните изследвания до маркетинга на новите продукти);
- улесняване на движението на селскостопанските и хранителни продукти в Обединена Европа и в света и подпомагане създаването на благоприятна среда за развитие на чуждестранните инвестиции у нас.

4.2 Идентифициране на стратегиите за постигане целите на БИС/ТК 32

За постигане на поставените цели БИС/ТК 32 работи активно за поддържане на фонда от национални стандарти чрез провеждане на периодичен преглед, тяхното актуализиране или отмяна при наличие на европейски или международни стандарти.

БИС/ТК 32 работи за увеличаване на броя на въвежданите чрез превод на български език европейски и международни стандарти. Приоритет са стандартите за управление на безопасността на хранителните продукти, стандартите за методи за изпитване и стандартите за иновативни продукти.

БИС/ТК 32 работи за въвеждането като национални на всички европейски стандартизационни документи, като технически спецификации (TS), технически доклади (TD) и др., тъй като тези документи в много случаи са позовани в нормативни актове и от друга страна дават важна информация за насоките на развитието на стандартизацията в областта.

Сътрудничеството с други БИС/ТК, като БИС/ТК 15 „Опазване на околната среда”, БИС/ТК 34 “Управление на качеството и оценяване на съответствието”, БИС/ТК 63 “Минерални торове и подобрители на почвата”, БИС/ТК 67 “Нефтопродукти и смазочни материали”, БИС/ТК 73 “Опаковки, палети, контейнери, целулоза, хартия и

картон”, води до по-добра координация по отношение на стандартизацията в агросектора и хранително-вкусовия сектор.

4.3 Аспекти на околната среда

БИС/ТК 32 е загрижен за опазването на околната среда. Аспектите, свързани с околната среда, например необходимостта от третиране на изхвърляните отпадъци от реактиви, както и други аспекти, се разглеждат и вземат предвид при разработването на проектите.

5 ФАКТОРИ, ВЛИЯЕЩИ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РАБОТНАТА ПРОГРАМА НА БИС/ТК 32

Поради недостиг на човешки и времеви ресурси се срещат трудности при намирането на лаборатории, желаещи да участват в междулабораторни изпитвания и валидиране на методи за изпитване. Това оказва негативно влияние на изпълнението на работната програма.

Постепенното намаляване на броя на експертите, желаещи да участват в работата по проектите може да възпрепятства своевременното завършване на работната програма.